

Cuprins

Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă și principiile fundamentale ale procesului civil	1
Capitolul II. Acțiunea civilă și participanții la procesul civil.....	10
Capitolul III. Competența instanțelor judecătorești	23
Capitolul IV. Actele de procedură. Citarea și comunicarea actelor de procedură. Nulitatea actelor de procedură	39
Capitolul V. Procedura în fața primei instanțe	57
Capitolul VI. Căile de atac	77
Capitolul VII. Dispoziții privind asigurarea unei practici unitare. Contestația privind tergiversarea procesului.....	89
Capitolul VIII. Procedura necontencioasă judiciară	93
Capitolul IX. Arbitrajul	95
Capitolul X. Executarea silită.....	99
Capitolul XI. Proceduri speciale.....	107
Capitolul XII. Procesul civil internațional.....	128
Capitolul XIII. Minispețe recapitulative	132
Testul nr. 1	132
Testul nr. 2	137
Testul nr. 3	142
Testul nr. 4	149
Testul nr. 5	157
Răspunsuri și explicații.....	165

Capitolul VI

Căile de atac

137. Ordonanță președințială. Termen de apel

La data de 15 iunie 2015, pârâțul M.V. a declarat apel împotriva sentinței civile nr. 10/2015 pronunțată de Judecătoria Năsăud la data de 1 iunie 2015, prin care s-a soluționat cererea de ordonanță președințială formulată împotriva sa de reclamantul T.M.

Instanța de fond a soluționat cererea de ordonanță președințială cu citarea părților, hotărârea fiind comunicată acestora la data de 11 iunie 2015.

Intimatul T.M. a invocat excepția tardivității declarării apelului pe considerentul că apelul s-a promovat cu depășirea termenului legal de 5 zile calculat de la pronunțarea hotărârii.

Față de excepția invocată, apelantul s-a apărat invocând faptul că termenul de apel curge de la momentul comunicării hotărârii, întrucât numai din acest moment partea cunoaște motivele pentru care instanța a respins pretențiile sale.

Care va fi soluția tribunalului?

- a) va admite excepția tardivității și va respinge apelul ca tardiv declarat;
- b) va respinge excepția tardivității, având în vedere că termenul curge de la data cunoașterii motivării hotărârii atacate, și va soluționa apelul pe fond;
- c) va respinge excepția tardivității, considerând că termenul de apel este cel de drept comun de 30 de zile, care curge de la data comunicării hotărârii, și va soluționa apelul pe fond.

138. Apel declarat după împlinirea termenului de apel

La data de 2 iulie 2015, reclamantul G.M. a declarat apel împotriva sentinței civile nr. 820/2015 a Judecătoriei Bistrița, comunicate la domiciliul acestuia la data de 25 mai 2015 și pârâțului M.L. la data de 26 mai 2015.

Prin apelul declarat, reclamantul a solicitat admiterea apelului și schimbarea în parte a hotărârii atacate, în sensul admiterii și a cererii de evacuare a pârâțului, pe lângă cererea de obligare a acestuia la plata chiriei, admise de instanța de fond.

La data de 5 iulie 2015, pârâțul M.L. a declarat apel împotriva aceleiași hotărâri, solicitând admiterea apelului său și schimbarea în parte a hotărârii atacate, în sensul respingerii cererii reclamantului de obligare a sa la plata chiriei imobilului închiriat pârâțului de reclamant pe o perioadă de 1 an, cu menținerea soluției de respingere a cererii de evacuare.

Prin întâmpinarea formulată de pârât față de apelul reclamantului, s-a invocat excepția tardivității apelului reclamantului.

Față de apelul declarat de pârât, reclamantul a invocat excepția tardivității apelului pârâțului.

Care va fi soluția tribunalului?

- a) va admite excepția tardivității ambelor apeluri și, în consecință, va respinge ambele apeluri ca fiind tardiv formulate;
- b) va admite excepția tardivității apelului reclamantului și, în consecință, va respinge apelul reclamantului ca fiind tardiv formulat; va constata ca rămas fără efect apelul declarat de pârât;
- c) va admite excepția tardivității apelului reclamantului și, în consecință, va respinge apelul reclamantului ca fiind tardiv formulat; va analiza pe fond apelul declarat de pârât, reținând că acesta poate fi promovat și după expirarea termenului de apel, în condițiile în care există deja formulat apelul reclamantului.

139. Repunerea în termenul de apel

La data de 31 martie 2015, reclamantul M.I. a declarat apel împotriva sentinței civile nr. 100/30.01.2015 pronunțată de Judecătoria Bistrița, comunicată la domiciliul său la data de 10 februarie 2015, comunicare primită personal de soția reclamantului.

Prin sentința civilă atacată s-a respins acțiunea în revendicare promovată de reclamant împotriva pârâtului P.A.

Prin cererea de apel, apelantul a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului, motivând că, în perioada 1 februarie 2015 - 25 martie 2015, apelantul a fost spitalizat la o clinică din Cluj-Napoca în urma unui accident de circulație, fiind în comă până la data de 13 martie 2015. A depus în acest sens la dosar scrisoarea medicală și biletul de externare.

Prin urmare, a solicitat ca tribunalul să analizeze apelul pe fond, apreciindu-l în termen declarat, ca urmare a admiterii cererii sale de repunere în termenul de apel.

Care va fi soluția instanței?

- a) va respinge cererea de repunere în termen, apreciind că s-a promovat tardiv, cu depășirea termenului de 15 zile calculat de la încetarea împiedicării și va respinge ca tardiv formulat apelul declarat;
- b) va respinge cererea de repunere în termen, apreciind că temeiul invocat nu se încadrează în sintagma „motive temeinic justificate”, și va respinge ca tardiv formulat apelul declarat;
- c) va admite cererea de repunere în termen, apreciind că spitalizarea și starea de comă reprezintă motive temeinic justificate ale nedeclarării apelului în termen legal, și va soluționa apelul pe fond.

140. Apel declarat de moștenitorii părții decedate, interesate în promovarea căii de atac

La data de 4 august 2015, numiții L.I. și L.C., ambii domiciliați în Cluj-Napoca, au declarat apel împotriva sentinței civile nr. 125/2015 pronunțate la data de 30 ianuarie 2015 de Judecătoria Bistrița, solicitând admiterea apelului și schimbarea hotărârii atacate, în sensul respingerii acțiunii civile formulate de reclamantul G.M.

Apelanții au arătat că sunt fiii pârâtului L.D., decedat la data de 20 februarie 2015, înainte de comunicarea hotărârii, în Bistrița, unde a avut ultimul domiciliu. Apelații au cunoscut hotărârea atacată odată cu depunerea de către reclamant a hotărârii judecătorești într-un dosar în care apelanții se judecă cu reclamantul.

Testul nr. 5

1. Principiul contradictorialității

Prin cerere introdusă pe rolul Judecătorei Sinaia, Primăria Sinaia a chemat în judecată Societatea C. S.A., pentru ca instanța să dispună rezilierea contractului de prestări servicii încheiat, la data de 20 aprilie 2017, între reclamantă, în calitate de client, și pârâtă, în calitate de prestator. Prin întâmpinare depusă, în termen, la dosarul cauzei, pârâta a invocat excepția lipsei calității procesuale active, arătând că primăria este o structură funcțională și, prin urmare, nu are personalitate juridică.

La primul termen de judecată, instanța a pus în discuție excepția invocată de pârâtă. În susținerea excepției, pârâta a reiterat argumentele prezentate în întâmpinare. În replică, reclamanta a solicitat respingerea excepției, arătând că are personalitate juridică, întrucât are o organizare proprie și dispune de fonduri proprii alocate prin buget aprobat de Consiliul Local al Orașului Sinaia. După ce a rămas în pronunțare asupra excepției invocate, instanța, prin sentință, a anulat cererea ca fiind introdusă de o persoană lipsită de capacitate procesuală de folosință.

Această sentință a fost pronunțată cu încălcarea principiului:

- a) disponibilității, pentru că instanța, pronunțându-se cu privire la o altă excepție decât aceea invocată de pârâtă, i-a dat altceva decât acesta a cerut;
- b) contradictorialității, pentru că instanța, prin soluția dată, a procedat la o recalificare a excepției fără ca, în prealabil, să pună această recalificare în discuția părților;
- c) respectării dreptului la apărare, deoarece instanța, prin soluția dată, a creat reclamantei o situație mai grea decât aceea pe care ar fi creat-o admiterea excepției așa cum a fost ea formulată de pârâtă.

2. Introducerea forțată, în cauză, din oficiu, a altor persoane. Admisibilitate

După închiderea dezbaterilor în dosarul având ca obiect acțiunea în revendicare mobilă formulată de B.S. împotriva lui E.T., cu privire la un autoturism Dacia Logan, instanța a rămas în pronunțare. Deliberând, instanța, prin încheiere, a dispus repunerea pe rol a cauzei pentru a pune în discuția părților necesitatea introducerii în cauză a lui E.S., coproprietară a autoturismului, în cotă-indiviză egală cu aceea deținută de reclamantă.

Încheierea de repunere pe rol a cauzei este nelegală, întrucât:

- a) raportul juridic dedus judecății, caracterizat, în particular, de formularea de către unul dintre coproprietari a unei cereri, esențialmente contencioasă, privitoare la întregul bun deținut în coproprietate, nu impunea, față de dispozițiile legale aplicabile, punerea în discuția părților a necesității introducerii în cauză a celui alt coproprietar;

onorariului avocațial ulterior acestui moment, astfel că B.E. nu ar fi putut fi obligat decât la plata contravalorii taxei judiciare de timbru, care exista la dosar la momentul închiderii dezbaterilor.

Răspunsuri greșite: a) – B.E. a plătit suma datorată ulterior introducerii cererii de chemare în judecată, astfel că lui îi aparține culpa pentru declanșarea litigiului, care stă la baza acordării cheltuielilor de judecată;

b) – pârâțul nu este exonerat de la plata cheltuielilor de judecată decât dacă recunoaște pretențiile reclamantului la primul termen la care părțile sunt legal citate (art. 454 C.proc.civ.); în speță, B.E. a făcut dovada plății debitului la al doilea termen de judecată, astfel încât, chiar dacă s-ar putea reține că a existat o recunoaștere, ea nu a fost făcută în termenul legal.

136. Răspuns corect: a) – indiferent care este instanța care a soluționat litigiul inițial, cererea prin care se solicită pe cale separată cheltuieli de judecată reprezintă o cerere distinctă, evaluabilă în bani; prin urmare, competența va fi stabilită prin raportare la art. 94 pct. 1 lit. k) C.proc.civ., cererea fiind de competența judecătoreiei, dacă valoarea sa este sub 200.000 de lei, precum în speță.

Răspunsuri greșite: b) – autoritatea de lucru judecat poate exista doar dacă într-un litigiu anterior, ce prezintă tripla identitate de părți, obiect și cauză, a fost formulată o pretenție asupra căreia instanța s-a pronunțat; în speță, A.N. nu a cerut în primul litigiu cheltuieli de judecată, iar instanța nu s-a pronunțat propriu-zis asupra acestui capăt de cerere, limitându-se la a lua act că aceste cheltuieli nu au fost solicitate;

c) – reducerea onorariului avocațial nu are efecte decât în raporturile dintre părțile litigante, în sensul că partea care pierde nu va fi obligată să plătească părții care câștigă decât contravaloarea onorariului redus; clientul rămâne obligat să îi plătească avocatului întregul onorariu convenit, măsura neavând efect asupra raporturilor dintre cei doi [art. 451 alin. (2) C.proc.civ.].

Capitolul VI

Căile de atac

137. Răspuns corect: a) – art. 1.000 alin. (1) C.proc.civ. prevede un termen special de apel de 5 zile de la data pronunțării hotărârii, dacă ordonanța s-a dat cu citarea părților. Art. 468 alin. (1) C.proc.civ., care reglementează termenul de drept comun de apel de 30 de zile, se aplică numai atunci când legea nu prevede altfel, adică atunci când nu există o reglementare specială (prioritară în aplicare) care să prevadă un alt termen, respectiv un alt moment al începerii curgerii acestuia.

Conform art. 470 alin. (5) C.proc.civ., numai motivele de apel se pot depune în termen de 5 zile de la comunicarea hotărârii, atunci când termenul de exercitare a apelului curge de la un alt moment decât comunicarea hotărârii.

Fiind declarat cu depășirea termenului legal, apelul nu poate fi examinat pe fond, deoarece, potrivit art. 476 alin. (1) C.proc.civ., numai apelul declarat în termen provoacă o nouă judecată asupra fondului.

Răspunsuri greșite: b) și c) – a se vedea explicațiile de la răspunsul corect; fiind declarat cu depășirea termenului legal, apelul nu poate fi examinat pe fond, deoarece, potrivit

art. 476 alin. (1) C.proc.civ., numai apelul declarat în termen provoacă o nouă judecată asupra fondului.

138. Răspuns corect: b) – potrivit art. 468 alin. (1) C.proc.civ., termenul de apel este de 30 de zile de la comunicarea hotărârii, ori de câte ori legea (generală sau specială) nu dispune altfel.

Hotărârea s-a comunicat reclamantului la data de 25 mai 2015, astfel că, de la această dată, a început să curgă termenul legal imperativ de 30 de zile prevăzut pentru declararea apelului. Termenul se calculează pe zile libere, conform art. 181 C.proc.civ.

Termenul s-a împlinit la data de 25 iunie 2015.

După împlinirea termenului de apel, intimatul poate, potrivit art. 472 alin. (1) C.proc.civ., să formuleze apel în scris, în cadrul procesului în care se judecă apelul făcut de partea potrivnică, printr-o cerere proprie care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe (apel incident).

Potrivit art. 472 alin. (2) C.proc.civ., dacă apelantul principal își retrage apelul sau dacă acesta este respins ca tardiv, ca inadmisibil ori pentru alte motive care nu implică cercetarea fondului, apelul incident rămâne fără efect.

Răspunsuri greșite: a) – cu privire la tardivitatea apelului reclamantului, a se vedea explicațiile de la răspunsul corect. Apelul pârâtului nu este tardiv, deoarece, conform art. 472 alin. (1) C.proc.civ., atunci când există apelul reclamantului, pârâtul poate face apel după expirarea termenului de apel, dacă tinde la schimbarea hotărârii primei instanțe. Apelul incident poate fi declarat pe tot parcursul judecării apelului principal. Ca atare, în cauză, problema tardivității apelului declarat de intimat nu poate fi pusă în discuție;

c) – soluția în privința apelului incident, atunci când apelul principal este tardiv, este oferită de art. 472 alin. (2) C.proc.civ., aceasta fiind rămânerea fără efect a apelului incident. Prin urmare, rămânând fără efect, apelul pârâtului nu poate fi analizat pe fond.

139. Răspuns corect: c) – conform art. 186 alin. (1) C.proc.civ., din momentul încetării împiedicării – 13 martie 2015, când a încetat starea de comă a apelantului – curge termenul de 30 de zile pentru a solicita repunerea în termen, precum și termenul legal de apel de 30 de zile prevăzut de art. 468 alin. (1) C.proc.civ.

Răspunsuri greșite: a) – conform art. 186 alin. (2) teza a II-a C.proc.civ., termenul pentru formularea unei cereri de repunere în termenul legal de apel este de 30 de zile, având aceeași durată cu cea prevăzută de art. 468 alin. (1) C.proc.civ. pentru exercitarea căii de atac;

b) – starea de comă ce împiedică partea să fie conștientă, să comunice, constituie motiv temeinic justificat pentru repunerea în termenul legal.

140. Răspuns corect: c) – fiind invocate două excepții, instanța se va pronunța mai întâi asupra acestora, stabilind ordinea soluționării lor, conform art. 248 alin. (1) și (2) C.proc.civ.

În speță, instanța va analiza mai întâi excepția inadmisibilității, în scopul determinării cadrului procesual în care va analiza cealaltă excepție, în situația în care excepția s-ar respinge. Numai în cazul respingerii excepției inadmisibilității, se va analiza excepția tardivității.

Excepția inadmisibilității nu poate fi reținută, deoarece pârâtul din dosarul de fond, parte interesată în a face apel, a decedat după pronunțarea hotărârii, dar înainte de comunicarea acesteia. Apelanții sunt moștenitorii pârâtului decedat, succesori în drepturi ai acestuia, astfel că pot declara apel, preluând drepturile și obligațiile autorului lor.

– potrivit art. 1.038 alin. (1) C.proc.civ., procedura specială a evacuării din imobilele folosite sau ocupate fără drept poate fi declanșată inclusiv în ipoteza în care dreptul locatarului de a folosi un imobil s-a stins ca urmare a încetării locațiunii prin neplata chiriei.

Neplata chiriei nu poate conduce, prin ea însăși, la încetarea locațiunii, pentru că locațiunea fie este încheiată pe durată nedeterminată, caz în care, independent de orice motiv, locatorul poate pune capăt contractului prin denunțare unilaterală, fie este încheiată pe durată determinată, caz în care o încetare înainte de termen nu se poate produce decât pentru cauze determinate prin lege.

Una dintre aceste cauze legale care permit o încetare anticipată a contractului este și neexecutarea de către una dintre părți a obligațiilor sale contractuale, ipoteză în care se încadrează și conduita chiriașului care, în speță, a sîstat plata chiriei, fapt recunoscut de el însuși.

Or, în condițiile în care, în afara rezilierii judiciare, Codul civil [art. 1.550 alin. (1) C.civ. coroborat cu art. 1.549 alin. (3) C.civ. care permite aplicarea, în cazul rezilierii, a regulilor din materia rezoluțiunii, în măsura în care legea nu prevede altfel] recunoaște și posibilitatea unei rezilieri declarate unilateral, deci fără intervenția instanței.

Concluzionând, prin declararea unilaterală a rezilierii locațiunii pentru neplata chiriei, proprietarul-locator a pus capăt, anticipat, contractului de închiriere, situația astfel creată corespunzând ipotezei încetării locațiunii prin stingerea dreptului locatarului ca urmare a neplătii chiriei.

Răspunsuri greșite: a) – a se vedea explicațiile de la răspunsul corect;

b) – din datele speței nu rezultă apărări de fond care să întemeieze soluția respingerii acțiunii ca neîntemeiată. Este adevărat că, potrivit art. 1.043 alin. (2) C.proc.civ., pârâtul poate invoca apărări de fond privind temeinicia motivelor de fapt și de drept ale cererii, ceea ce, în raport cu rezilierea declarată unilateral de către locator, i-ar fi permis inclusiv contestarea temeiniciei declarației de reziliere, însă, dimpotrivă, în cauză el nu a contestat temeiul declarației de vreme ce a recunoscut sistarea chiriei și nu a invocat argumente de natură să justifice o asemenea neexecutare.

Din acest motiv, declarația unilaterală de reziliere, recunoscută de Codul civil ca o cale, echivalentă cu procedura judiciară, de obținere a efectului încetării anticipate a locațiunii, și-a consolidat efectele prin necontestarea temeiului declarației, răsturnând prezumția de eficacitate a contractului de locațiune.

De altfel, recunoscând posibilitatea încetării locațiunii ca urmare a neplătii chiriei și fără a o condiționa, în acest caz, de (pre)existența unei hotărâri judecătorești de reziliere întemeiată pe faptul sistării plății chiriei, legiuitorul a dat satisfacție, implicit, dar neechivoc, figurii juridice a rezilierii declarate unilateral, reglementată în Codul civil pe picior de egalitate cu rezilierea dispusă de instanța judecătorească.

Testul nr. 5

1. Răspuns corect: b) – în acord cu art. 14 alin. (5) C.proc.civ., principiul contradicționalității obligă instanța ca, în orice proces, să supună discuției părților toate cererile, excepțiile și împrejurările de fapt sau de drept invocate. Respectarea acestui principiu este garanția faptului că, așa cum dispune art. 14 alin. (6) C.proc.civ., instanța își va întemeia hotărârea numai pe motive de fapt și de drept, pe explicații sau pe mijloace de probă care au fost supuse, în prealabil, dezbaterii contradictorii.

În speță, chiar dacă, în mod corect, a sesizat că, în raport cu modul în care și-a întemeiat excepția lipsei calității procesuale active, pârâta nu a vizat chestiunea identității dintre reclamant, pe de o parte, și calitatea acesteia de subiect al raportului litigios dedus judecării (art. 36 teza I C.proc.civ.), pe de altă parte, ci o chestiune care ține de capacitatea procesuală de folosință, generată de lipsa personalității juridice, instanța nu a prevenit părțile, prealabil admiterii excepției lipsei capacității procesuale de folosință, asupra naturii reale a excepției pe care are în vedere să o soluționeze, lăsându-le să pună concluzii asupra excepției astfel cum a fost aceasta susținută de pârâtă și combătută de reclamantă; în acest fel, excepția lipsei capacității procesuale de folosință nu a fost, în mod efectiv, supusă, prealabil, unei dezbateri contradictorii.

Răspunsuri greșite: a) – principiul disponibilității nu a fost încălcat, întrucât excepția nu tindea să schimbe obiectul sau limitele judecării [art. 9 alin. (2) C.proc.civ.], iar modul în care a fost soluționată nu contravenea dreptului de dispoziție al pârâtei în niciuna dintre modalitățile avute în vedere la art. 9 alin. (3) C.proc.civ.;

c) – respingerea acțiunii în baza unei excepții a lipsei capacității procesuale de folosință în locul unei soluții de admitere a excepției astfel cum a fost intitulată de pârâtă nu creează acesteia o situație mai grea, cu atât mai mult cu cât însăși motivarea excepției invocate era una care, în realitate, corespundea excepției admise de instanță.

2. Răspuns corect: a) – potrivit art. 643 alin. (1) C.civ., orice acțiune în justiție care privește bunul ce face obiectul coproprietății poate fi introdusă de oricare dintre coproprietari.

Prin urmare, legitimarea procesuală activă pe care o dispoziție legală o acordă fiecărui coproprietar de a introduce acțiuni care se referă nu exclusiv la cota sa parte indiviză din bun, ci chiar la bun în întregul său face să nu fie îndeplinită condiția impusă de art. 78 alin. (2) C.proc.civ. în cazul cererilor în materie contencioasă, și anume aceea ca natura raportului juridic dedus judecării să impună punerea în discuție a necesității introducerii în cauză a coproprietarului sau, după caz, coproprietarilor rămași în afara cadrului procesual.

Răspunsuri greșite: b) – dispozițiile art. 78 alin. (1)-(2) C.proc.civ. nu condiționează introducerea forțată în cauză, din oficiu, a unei terțe persoane, respectiv punerea în discuție a necesității unei asemenea intervenții forțate, de apărarea, prin cererea cu care a fost investită instanța, a unui interes general;

c) – potrivit art. 78 alin. (4) C.proc.civ., când necesitatea introducerii în cauză a altor persoane este constatată cu ocazia deliberării, instanța va repune cauza pe rol, dispunând citarea părților.

În consecință, greșeala săvârșită de instanță nu este legată de momentul în care a considerat necesară punerea în discuția părților a necesității lărgirii cadrului procesual, ci, așa cum s-a arătat în răspunsul corect, constă în chiar identificarea unei asemenea necesități.

3. Răspuns corect: a) – art. 127 alin. (3) C.proc.civ. coroborat cu art. 127 alin. (2) C.proc.civ. o îndreptățeau pe reclamantă să aleagă Curtea de Apel București, ca instanță aflată în vecinătatea Curții de Apel Ploiești. Acest drept de opțiune era aplicabil, pe de o parte, în virtutea calității de grefier la Tribunalul Ploiești, instanță ierarhic superioară judecătoriei care, dacă reclamanta nu și-ar fi exercitat dreptul de opțiune anterior menționat, ar fi fost competentă teritorial în temeiul art. 107 alin. (1) C.proc.civ. (Judecătoria Ploiești, ca judecătorie în circumscripția căreia se afla domiciliul pârâtului), iar, pe de altă parte, în virtutea asimilării pe care, din punctul de vedere al acestei reglementări speciale în materie de competență teritorială, legiuitorul o face între grefier și judecător [art. 127 alin. (3) C.proc.civ.].